

זמנים לשבת קודש

עיר	הדה"ג	מוצש"ק	ר"ת
ירושלים	5:09	6:22	7:02
בני ברק	5:24	6:24	6:59
בית שמש	5:08	6:23	7:02
ביתר	5:09	6:22	7:03
אלעד	5:17	6:23	7:01
צפת	5:16	6:21	7:01
אשדוד	5:24	6:24	7:00
חיפה	5:15	6:23	7:01

אהרן מוועיד

לדברי תורה וחסידות מרבתינו הקדושים מלעלוב

פניני האהל

אלה פקודי המשכן משכן העדות וגו' (שמות לח, כא). במדרש (שמות רבה נב, ב) נכנס משה אצל בצלאל ראה שהותיר מן המשכן, אמר לפני הקב"ה, רבון העולם עשינו את מלאכת המשכן והותרנו, מה נעשה בנותר, אמר לו: לך ועשה בהם משכן לעדות וכו'. והקשה הרה"ק מגור בעל האמרי אמת זצ"ל מה נתקשה משה מה לעשות בנותר מהתרומה, הרי היה יכול לעשות מהנותר כלי שרת וכדו' אשר אלו הם דברים שאין להם שיעור.

ואפשר לומר על פי ד"ק של הרה"ק התפארת שלמה זיע"א (לפר"ק פקודי ד"ה אלה) על הא דאי' במדרש שהיו ישראל חושדים במשה שחסר מנדבת המשכן ולקח לעצמו להרויח מזה, ולכן הוצרך לחשוב את הכסף וזהב שהיה במשכן על מה נצרכו, דלכאורה פליאה דבר זה, איך יעלה על הדעת שיהיה להם שום חשד על משה רבנו ע"ה, אשר כל כסף וזהב שבעולם לא היה חשוב בעיניו לכלום, כי בעת שיצאו ממצרים כולם לקחו ביזת מצרים ובזית הים, ומשה רבנו ה' נקי כפים כמ"ש (שמות יג, טו) ויקח משה את עצמות יוסף עמו, ועליו נאמר (משלי י, ח) חכם לב יקח מצות. וביאר הרה"ק מראדומסק זיע"א דהענין בזה הוא, שכדי שיהיו ישראל ראוין שיקום המשכן מתרומתם, היו צריכים לזכר עצמם שיהיו איברייהם קדושים בבחינת המשכן וכו', והיות וכל אחד מבני ישראל היה לבו נוקפו אולי מעשיו אינם רצויים להיות לו חלק בקדושה ונדבתו באה לידי נותר, לכן הוצרך משה רבנו ע"ה להראות להם החשבון מכל כספם וזהבם, כי כל מה שנדבו היה נצרך למלאכה ולא בא לידי נותר, ומוה ידעו שכולם קדושים וברורים ומעשיהם רצויים לפניו ית"ש.

ועפ"י דברי קדשו יש לומר דלכן שאל משה רבנו מהש"ת מה יעשה עם הנותר מתרומת בני ישראל, כדי שלא יהא לבם נוקפם שאין תרומתם ראויה להחשב על מלאכת בית ה' והוא הנותר, ואמר לו הש"ת לך ועשה בהם משכן לעדות, וכדפי' רש"י הק' עדות לישראל שויתר להם הקב"ה על מעשה העגל שהרי השרה שכיתו בנייהם, והיינו שמעשיהם רצויים ונכונים לפניו ית"ש, וגם זאת הברכה אשר ביקר משה לישראל ית"ש שתרשה שכניה במעשה ידיכם, שיהיו מעשיהם נכונים ורצויים ויזכו להשראת השכינה במעשה ידם, וכנ"ל.

(כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א, תשס"א)

אהלי שם

ויביאו את המשכן אל משה וגו' (לפ, לג). פירש רש"י ז"ל שלא היו יכולים להקימו, ולפי שלא עשה משה שום מלאכה במשכן הניח לו הקדוש ברוך הוא הקמתו, שלא היה יכול להקימו שום אדם מהחמת כווד הקרשים שאין כח באדם לזקפן ומשה העמידו, אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא איך אפשר הקמתו על ידי אדם, אמר לו עסוק אתה בידך נראה כמקימו, והוא נזקף וקם מאיליו, וזהו שנאמר (שמות מ, יז) הוקם המשכן הוקם מאיליו, עכ"ל.

והנה מה שזכה משה שהקדוש ברוך הוא יעזור על ידו להקים את המשכן, הוא מפני שהיה עניו, ואני ה' אשכון את דכא כדאיתא בגמ' (סוטה ה). על הכתוב (ישעיה נז, טו) ואת דכא ושפל רוח, ועל ידי שהיתה השכינה עמו ונמצא הקדוש ברוך הוא עזרו. וזהו ביאור סמיכות פרשת פקודי לפרשת ויקרא, משום דויקרא כתוב באל"ף זעירא מהחמת ענותנותו של משה, ועל ידי זה זכה שהקדוש ברוך הוא הקים עמו את המשכן.

(ברכת משה, תשל"ג)

למשה רבינו ע"ה בסנה, ושלחו לדבר לפני פרעה, ענה משה רבינו ע"ה לפני הקב"ה (שמות ד, י) **"לא איש דברים אנכי גם מתמול גם משלשם גם מאז דברך לא עבדך כי כבוד פה וכבוד לשון אנכי"**.

וזו היתה ענותנותו של משה רבינו ע"ה שראה בעצמו רק החסרונות כבד פה וכבוד לשון, והמעלות שנמצאו בו היו בעיניו כ"מתנת חנים" מידו הגדולה של הקב"ה, וכפי שמצינו כדברי רש"י הק' "ואתחנן" שאין חנון בכל מקום אלא לשון מתנת חנים אע"פ שיש לצדיקים לתלות במעשיהם הטובים אין מבקשים מהמקום אלא מתנת חנים.

וזה אשר השיב לו הקב"ה למשה רבינו ע"ה (שם) **"ועתה לך ואנכי אהיה עם פיך והוריתך אשר תדבר"**, פירוש שענה לו הקב"ה למשה, לך כי לך נבחרתך, אשר קטן אתה בעיניך, על כן ראוי אתה שאשכין שכיתי עליך ואנכי אהיה עם פיך והוריתך אשר תדבר, ועל ידך אעשה כל האותות והמופתים לעיני כל ישראל, שהכל רק מתנת שמים.

וזה אשר דיבר בקדשו **רביה"ק ה"ברכת משה" זיע"א** שמאת ה' היתה זאת שיהיה כל הניסים והאותות נעשים על ידי משה רבינו ע"ה דייקא כי היה שפל רוח וידע בנפשו כי אינו ראוי מחמת עמו לכלום.

נוחי ועוצם ידי - סגולה לכשון

וללמדנו בא, שכל יהודי בבואו להשיג ההצלחה ברוחניות או בגשמיות, אל יתלה היבו בכשרונותיו או מעלותיו,

אתם בתוך טומאותם, וכתב שם רש"י: אע"פ שהם טמאים שכניה בנייהם, וזה הבעל אכסניא המכובד אם אתאכסן אצלו יגיע לגבהות וגיאות שבחרתי בו מפני היותו בעל מעלות וכו', ובמקום זה אומר הקב"ה איני יכול לדור, וע"כ גם אני לא רוצה לדור במקום כזה שאין הקב"ה יכול לדור, משא"כ באכסניא השני בעל האכסניא לא יתגאה כשאתאכסן אצלו, כי לא ימצא אצלו סיבה לתלות זאת במעלותיו, ואף שהוא בעל עבירות, הלא כתיב השוכן אתם בתוך טומאותם וכיון שהקב"ה יכול לשכון עמו, אף אני יכול לדור אצלו.

והכי נמי חשב משה רבינו ע"ה שזה שהקב"ה בחר לדבר דוקא עמו הוא לפי שכל אחד כאשר ידבר אתו הקב"ה, יבוא לגיאות ויתלה זאת במעלותיו ובמעשיו הטובים שבזכותם זכה לזה, לא כן משה כשדיבר אתו הקב"ה, לא יוכל להתגאות בזה ולתלות בזכויותיו ובמעלותיו, כי אין לו שום מעלה במה לתלות בו, ולכן פה אל פה אדבר בו", עכ"ל של כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א.

לא איש דברים אנכי

מצינו, דמשה רבינו לגודל ענותנותו לא מצא בעצמו שום מעלה או איזה כשרון כל דהו, אשר יוכל לתלות שבזכותה זכה לקרבת אלוקים מה שלא זכה שום ילוד אשה לא לפניו ולא לאחריו, וגם לא ראה שום מעלה בעצמו אשר יוכל לומר שלכך נבחר דווקא הוא להוציא את ישראל ממצרים ולהיות הסרסור לתת התורה לישראל. ואכן, מפורש כן בתורה הקדושה, שבפעם הראשונה כשגלה השי"ת

נעשה מאלי

מצינו בדברי קדשו של **רביה"ק ה"ברכת משה" זיע"א** שכל ענין הקמת המשכן בידי משה רבינו ע"ה - אשר בדרך הטבע לא היה בידי אדם להקימה - היתה בזכות ענותנותו של משה רבינו ע"ה. וכדי להבין מה שייכות איכא בין ענותנותו של משה רבינו ע"ה להקמת המשכן, נקדים דהנה מצינו ענין מופלא זה ד"נעשה מאלי" שלא בדרך הטבע אצל משה רבינו ע"ה גם במנורה, אשר לאחר שנתקשה משה במעשה המנורה אמר לו הקב"ה השלך לאור והיא נעשית מאליה.

ובמקום ענותנותו שם אתה מוצא גדולתו, שהקב"ה בחר בו לעשות כל האותות והמופתים ע"י משה רבינו ע"ה כפי שהעידה התורה הק' על משה רבינו ע"ה **"לכל האותות והמופתים אשר שלחו ה' לעשות בארץ מצרים לפרעה ולכל עבדיו ולכל ארצו, ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל"**.

אכסניה הפחותה ביותר

ויתברר דהנה בסוד שיגב גדולת משה רבינו ע"ה אשר ידעו ה' פנים בפנים במראה ולא בחידות, עד שנעשה מרכבה לשכינה, ושכינה מדברת מתוך גרונו, ואפילו הכי העידה עליו התורה "והאיש משה עניו מכל האדם אשר על פני האדמה", ובביאור הדברים האין מחד גיסא היה משה העני ביותר ומאידיך גיסא היה בדרגה הגבוהה ביותר, דיבר בקדשו **כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א, וז"ל:**

"והאיש משה עניו מאד וכו' פה אל פה אדבר בו, (במדבר יב, ג-ח). יש להבין איך היה משה רבינו ע"ה עניו מאד, הלא ראה שבו בחר הקב"ה לדבר אתו פה אל פה. ויש לומר עפ"י המוספר מהרה"ק בעל "אוהב ישראל" מאפס זיע"א, שנתארח בעיר אחת, והכינו עבדו אכסניא אצל אחד המכובדים בעיר, ולא רצה להתאכסן אצלו, רק אצל אחד הפחותים אשר ריניו עליו שהינו בעל עבירה, ושאלוהו מה זה ועל מה זה שעזב אכסניא כה טובה ומכובדת ויבחר באכסניא כה פחותה ומבוזה, והשיב להם דהנה במתגאה מצינו (סוטה ה). אמר הקב"ה אין אני והוא יכולין לדור בעולם, משא"כ בטומאה כתיב (ויקרא טז, טז) השוכן

אשר בזכותם ישיג את הראוי לו כי או אז הרי הוא בבחי' כוחי ועוצם ידי, ואדרבה אז יהפוך ה' פניו ממנו ולא יזכה לסייעתא דשמיא ולא יצליח במעשה ידיו, משא"כ כאשר ישים אל ה' יהבו ויתן אל ליבו להבין שכל מעשיו כשרונותיו ומעלותיו לתוהו נחשבו, והכל מאיתו יתברך, ואדרבה לולא חסדיו יתברך אין לו מאומה, אזי יצליח ה' דרכו, מן שמיא יתברך בברכות עד בלי די.

וכמו שכתב "שפת אמת" על המדרש (במדב"ר כב, ו), "ג' מתנות נבראו בעולם, זכה באחת מהן נטל חמדת כל העולם, זכה בחכמה זכה בכל, זכה בגבורה זכה בכל, זכה בעושר זכה בכל, אימתי בזמן שהן מתנות שמים ובאות בכה התורה אבל גבורתו ועשרו של ב"ו אינו כלום".

וזל"ק של ה"שפת אמת": "אף כי הכל מהשי"ת, מ"מ לפי הידיעה שיועד האדם היטב שכל אשר לו מהשי"ת. כמו כן נתגלה אצלו הפנימיות חיות מהשי"ת. וכן להיפוך שחוטף לעצמו שחושב כחו ועוצם ידי כו' ע"ז נסתר באמת כח השי"ת שצפון בכל דבר", ע"כ.

עד אנה תסתיר?

הוא אשר דברנו, שכאשר סומך האדם על חכמתו ויכולותיו גורם על ידי כך להסתיר פנים, משא"כ כשיועד האדם בנפשו שהינו קרוץ מחומר ואין בו לא חכמה, לא תבונה ולא עצה, לולא השי"ת הנותן לו כח לעשות חיל, אזי יתח לו השי"ת שערי ישועה ורחמים.

כפי שמביא הרה"ק ה"שמח ישראל" זיע"א עה"כ (תהלים יג, ג) "עד אנה ה' תשכחני נצח עד

אנה תסתיר את פניך ממני, עד אנה אשית עצות בנפשי" וזל"ק:

"וכמאמר הרה"ק מהר"י מרוזין זיע"א: "עד אנה אשית עצות בנפשי וגו' עד אנה ירים אויבי עלי, היינו כל זמן שאשית עצות בנפשי, יש לי עוד עצה אז אין השי"ת שולח הישועה, אבל לאחר שאין שום עצה, אזי השי"ת שולח הישועה, שהוא ית"ש אין סוף ואצלו אין שום דבר מהמנעני", עכ"ל.

זכירת יציאת מצרים בכל יום

ומבאר ה"שפת אמת" (פר' וארא, תרל"ד): "שזה כל ענין זכירת יציאת מצרים בכל יום, כמו שנאמר "וידעתם כי אני ה' המוציא אתכם" - לידע שהשי"ת הוציאנו משם... והאמת כי בכל עת יש מצרים לכל איש ישראל, לכן מזכירין בכל יום יציאת מצרים, כי כפי מה שיודעים וזוכרים שהשי"ת הוציאנו אין צריך להיות בפועל בתוך המיצר, כי כשאדם שוכח ומתגאה לומר כוחי ועוצם ידי (דברים ח, יז), אז צריכים להביאו למיצר ושיראה כי הכל מהשי"ת, ויציאת מצרים היה הכנה לדורות", עכ"ל.

כמו שהביאו בגמ' (ברכות) דביאור תיבת "המוציא" משמעותה גם להבא ומעיקרא משמע וכו', פי' שיציאת מצרים היה גם מעיקרא, וגם להבא לדורות, וכפי שאדם זוכר את יציאת מצרים, כן מתעורר אצלו יצי"מ בכל זמן, ועיקר גלות מצרים שאין השכל והדעת מתפשט כראוי בכל מעשיו.

דווקא כשהרופאים מתייאשים מתחילה התקוה

בימי ילדותו של הרה"ק משינאווא זיע"א נעשה חולי מסוכן לאחר שסוס ורוכבו רמסוהו, ושלה אביו הרה"ק מצאנו זיע"א שליח מיוחד להזכירו אצל הרה"ק מרופשיץ זיע"א, ואחר זמן מה הורע מצבו

של הילד, עד שהרופאים אמרו נואש לחייו ואין להם ביכולת לרפאותו, והרבנית בשומעה דיבורים אלו נתחלחלה מיד, ובאה מיד אל הרה"ק מצאנו, וכיוון ששמע זאת הרה"ק מצאנו זיע"א היה שמח עד למאד, מיד שאלה הרבנית וכי לא שמעת מה אומרים הרופאים? ולשמחה מה זו אותה?, ענה לה ה"דברי חיים": אם היה הרופא נותן תקוה לבנו, לא ימלט שתיפגם מעט האמונה בהשי"ת כי נותנים תקוה ברופאים, אבל מעתה שהרופא אומר נואש לחייו, הריני תולה את כל יחבי ותקוותי בבורא ית"ש.

וכידוע שהרה"ק משינאווא זיע"א נסתלק בשנת פ"ח לחייו שבימים ההם היה זה אריכות ימים מופלגת.

וזה אשר לימדנו רביה"ק ה"ברכת משה" זיע"א שכאשר יהודי שפל בעצמו וידע כי בעצמו אינו יכול לעשות מאומה, ומשליך על ה' יהבו, אזי זוכה שנעשית מלאכתו ביד הקב"ה, לקל גומר עלי, כפי שמצינו אצל משה רבינו בהקמת המשכן ובמעשה המנורה, שהקב"ה גמר ועשה המלאכה ביד משה רבינו ע"ה, ולזה זכה משה בזכות שפלות רוחו וכמו שמצינו שלפני כל ציווי קרא לו הקב"ה בלשון חיבה של "קריאה", ופרשת פקודי נסמכה ל"ויקרא" שבה כתיב אל"ף זעירא, להורות שהכל בא מחמת הענוה.

על כן בכל עת ובכל מצב צריך האדם לידע כי אין תחבולותיו ועצותיו הם אשר יושיעהו במצבו, כי אין כוחו ועוצם ידו יכולים לעשות מאומה, אבל בזמן שישליך האדם את כל יהבו על השי"ת וידע כי הוא ואין מבלעדיו כלום, יזכה שיתגלה ההסתרה ויגמור ה' בעדו, כמעשה הקמת המשכן.

עיון באוהל

בצל א-ל היית

מרים בתו, באה בטענה, יש אמונה פשוטה, בהדי כבשי דרחמנא למה לי יש לעשות רצון ה' במסירות נפש, אם זה רצון ה', אין חכמה ואין תבונה נגד ה' מסירות נפש ללא חישובים עמד עמרם והחזיר את אשתו, עמדו כולם והחזירו נשותיהן.

רבינו הברכת משה זיע"א היה אומר יש צדיקים שזוכים לחזות בעיניהם את האושפיזין הבאים לסוכה ויש שמאמינים שבאים לסוכה, ומעלת המאמינים גבוהה יותר מהרואים.

רבינו האדמו"ר זיע"א היה אומר על המדרש [משלי י"ד] "הה"ד פתי יאמין לכל דבר, בשם הבעש"ט הקדוש זיע"א, איך בין א נער און איך גלוייב, שלא רצה אמונה מתוך השגות גבוהות, אלא, באמונה פשוטה, ולכן נאמר אצל משה רבינו "ויסתר משה את פניו".

מרים החדירה אמונה פשוטה עם מסירות נפש.

גם אצל חור בנה של מרים מצינו כשבני ישראל חטאו בעגל נאמר [כי תשא ל"ב ה'] "וירא אהרן ויבן מזבח לפניו". רש"י הקדוש הביא המדרש, מה ראה אהרן, ראה חור בן אחותו שהיה מוכיחם והרגוהו, וזהו ויבן מזבח לפניו, ויבן מזבח לפניו, ועוד ראה ואמר מוטב שיתלה בו חשבונות, אמונה פשוטה במסירות נפש, אינו מחשב חשבונות, אמונה פשוטה במסירות נפש, אינו עצה ואין תבונה נגד ה', ומיד הוא מוכיחם ולכן הרגוהו.

אהרן הכהן דרגא אחרת היתה לו מסירות נפש עבור כלל ישראל, ואמר מוטב שיתלה בי הסרחון ולא בהם.

אורי בנו של חור, מובא בכלי יקר מדוע נקרא שמו אורי, ע"ש אור התורה שזכה מכם מסירות נפש של אביו שמסר נפשו להריגה בחטא העגל.

עשה המשכן תחילה ואח"כ עשה כלים. ע"כ. המפרשים עמדו על השאלה מדוע באמת שינה משה רבנו ממה שנאמר לו, בשיטה מקובצת במסכת ברכות נה. כתב שמשה רבנו רצה לנסות את בצלאל ולכן היפך לו את הסדר, וע"כ אמר לו משה רבנו בצל א-ל היית, ואכן ידע בצלאל את רצון ה'.

ואיך זכה בצלאל לכך?

בפרשת ויקהל [ל"ה ל'] נאמר "ויאמר משה אל בני ישראל ראו קרא ה' בשם בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה". ופרש"י חור בנה של מרים היה, ע"כ. ועמדו המפרשים מה רצה רש"י הקד' ללמדנו הרי כבר בפר' משפטים [כ"ד י"ד] נאמר "והנה אהרן וחור עמכם" ופרש"י חור בנה של מרים היה, ע"כ. א"כ יודעים אנו מי היה חור, ואם ללמדנו על יחסו של בצלאל, א"כ מדוע בפרשת כי תשא [פרק ל"א ב'] נא' "ראה קראתי בשם בצלאל בן אורי בן חור" וגו' רש"י כלל אינו מתייחס ליחסו של בצלאל וא"כ מה ראה רש"י לומר זאת כאן בפרשתנו?

הגמ' במסכת סוטה יב. תנא עמרם גדול הדור היה כיון שגזר פרעה כל הבן הילוד היאורה תשליכון, אמר לשוא אנו עמלין עמד וגרש את אשתו, עמדו כולן וגרשו את נשותיהן, אמרה לו בתו, אבא קשה גזירתך יותר משל פרעה, שפרעה לא גזר אלא על הזכרים ואתה גזרת על הזכרים ועל הנקבות, פרעה לא גזר אלא בעוה"ז ואתה בעוה"ז ובעוה"ב וכו', עמד והחזיר את אשתו עמדו כולם והחזירו נשותיהן. ע"כ הגמ'.

עמרם גדול הדור היה ואמר לשוא אנו עמלין, -עמלנו אלו הבנים - עמד וחשב חשבונות אם פרעה גזר כל הבן הילוד היאורה תשליכון א"כ למה עמלנו, - עמד וגירש אשתו.

בפסוק [פרק ל"ט ל"ג] "ויביאו את המשכן אל משה את האוהל ואת כל כליו" וגו' ופרש"י הקדוש שלא היו יכולין להקימו, ולפי שלא עשה משה שום מלאכה במשכן, הניח לו הקב"ה הקמתו שלא היה יכול להקימו שום אדם מחמת כובד הקרשים, שאין כח ביד אדם לזקפן ומשה העמידו, אמר משה לפני הקב"ה איך אפשר הקמתו ע"י אדם, אמר לו עסוק אתה בידך נראה כמקימו והוא נזקף מאליו, וזה שנאמר "הוקם המשכן" הוקם מאליו, עכ"ל רש"י הקדוש.

ואמר רבינו הברכת משה זיע"א, במה זכה משה שהקב"ה יעזור על ידו להקים המשכן, מפני שהיה עניו, "ואני ה' אשכון את דכא" כדאיתא בגמ' סוטה ה. על הפסוק "ואת דכא ושפל רוח". וע"י שהיתה שכינה עמו נמצא הקב"ה עוזרו.

וזהו גם הסמיכות בין פרשת פקודי לויקרא, אלף זעירא, מחמת ענותנותו של משה רבנו זכה שהקב"ה הקים עמו את המשכן. ע"כ דברי רבינו זיע"א.

והנה ראינו ברש"י שמשו רבינו לא עשה מלאכה בבנין המשכן, וכפי שכתב האור החיים הקדוש בפרשת תצוה, על הפסוק "ואתה תצוה" התפקיד של משה רבנו היה רק לצוות על בנין המשכן וכליו, ולעשות עשה בצלאל, וכפי שנאמר בפרשה, "ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה כל אשר צוה ה' את משה".

ופרש"י וז"ל: אשר צוה אותו משה אין כתיב כאן אלא, "כל אשר צוה ה' את משה", אפילו דברים שלא אמר לו רבו הסכימה דעתו למה שנאמר למשה בסניני, כי משה צוה לבצלאל לעשות תחילה כלים ואח"כ משכן, אמר לו בצלאל מנהג העולם לעשות תחילה בית ואח"כ משים כלים בתוכו אמר לו כך שמעתי מפי הקב"ה, אמר לו משה. **בצל א-ל היית**, כי בודאי כך צוה לי הקב"ה וכן

ברכת כהנים שלא נשכחה

גם את לוח השנה היהודי על בוריו. הוא ידע כל יום איזה תאריך הוא היום לפי הלוח העברי ודאג ליידיע את כל חבריו לצריף היום הוא יום פלוני. שלא לדבר על כך שהוא ידע בדייקנות מתי חל כל חג ומועד.

יום אחד הודיע האיש לחבריו האסירים היהודיים בבלוק: דעו לכם "טייערע יידאלאך" (יהודים יקרים) כי חודש ניסן עתה. חג הפסח הולך ומתקרב".

עמדנו והבטנו בו כלא מבינים. פסח הרי הוא חג החרות והמצות, שני דברים שנשללו מאתנו לחלוטין. בקושי היתה לנו פרוסת לחם יומית שהצילה אותנו ממייתת רעב, אבל מצות כשרות לפסח במחנה, מי יעז לחלום על דבר כזה?

"אל תתנו ליאוש להשתלט עליכם" אמר לנו היהודי החסידי. "הבה ונטכס עצה. חרות אמיתית היא חרות הרוח, ואת רוחנו הנאצים ימ"ש לא יצליחו לשבור. ובכן, מה דרוש לליל הסדר? בעיקר יין, מרור, ומצות. יין? נמלא ארבע כוסות בדמעות. לכל אחד מאתנו יש די והותר דמעות שטרם מצאו את דרכן החוצה. מרור? יש לנו די והותר ואותו אנו אוכלים בכל עת ובכל שעה... אבל מצות, מצות כשרות חייבים אנו להשיג. לכן הודעתי לכם מבעוד מועד על החג המתקרב. יפקח נא כל אחד עין, אולי תיקרה על ידו ההזדמנות לזכות את אחיו במצוות אכילת מצות בליל הסדר".

ומאותו רגע ואילך היו עינינו בולשות בהיחבא ומשוטטות ומחפשות פירור מצה, שמא כבר הספיק מישהו לאפות מצה בסתר, או כמה גרגרי קמח ממנו נוכל לאפות מצות.

ואמנם, יום אחד גילה אחד מאסירי הבלוק פירור מצה מתגלגל על הארץ, וזה היה עבור כולנו סימן מובהק כי יש כאן מישהו עם גישה למחסן קמח כלשהו.

התחלנו לברר במרץ, ואמנם גילינו די מהר במי מדובר. היה זה אסיר שנבחר על ידי הרשעים להיות מנקה ביתו הפרטי של אחד ממפקדי המחנה. בתוקף תפקידו היתה לו גישה חופשית למטבח ולמחסן ביתו של המפקד הנאצי, ושם במזווה גילה האיש כמות גדולה של קמח שלא נעשה בה שימוש. הוא הצליח להבריח משם מעט קמח, ובשעה שהכל היו עסוקים בעבודת הפרך היומית תחת השגחתם האכזרית של המפקדים, אפה בסתר כמה מצות בתנאים מחתרתיים. אחת המצות נשברה בדרך וזה היה פתרון הפירור שמצאנו.

התנפלנו על היהודי בתחנונים. "נא ונא, אתה הרי יכול, גם אנחנו רוצים לאכול מצות בליל הסדר".

"אני מקווה שאצליח, כמה אתם רוצים". השבנו בתמימות, "אנחנו 800 אסירים, בדוחק אפשר לחלק כל מצה לשמונה חלקים. מאה מצות יספיקו לנו..."

אולם, מחשבתו לא צלחה...

גם באותו חג, בו היה אמור ר' עזריאל לסעוד בביתו של ר' שלום בער לאחר התפילה, כאשר הגיע החזן אל התפילה "רצה ה' אלוקינו" והקהל השתחוה קלות במודים דרבנן, הרים ר' עזריאל את רגליו ונחפז שוב לצאת מבית הכנסת, שם עמד וחכה לר' שלום בער בחצר בית הכנסת.

כאן כבר לא יכול היה ר' שלום בער לכבוש את תמיהתו וכראותו את ר' עזריאל עומד ברחוב ניגש אליו ואמר לו, "אני מתפלא עליך".

"מתפלא עליך?" שאל ר' עזריאל.

"אכן" ענה לו ר' שלום בער. "ברכת הכהנים היא כל כך קדושה וחביבה לנו, הקב"ה בכבודו ובעצמו כתב בתורה הקדושה ושמו (הכהנים) את שמי על בני ישראל ו א נ י א ב ר כ מ . זו אינה ברכה של בשר ודם, הדיוט. הכהנים הם רק צינור להעביר אלינו את ברכתו של הבורא יתברך שמו. כולם רצים פנימה אל היכל בית המדרש כדי להתברך מפי הגבורה ואילו אתה בורח החוצה כאילו אסון עומד להתרחש, איני יכול להבין דבר כזה?"

פניו של ר' עזריאל קדרו כאילו עננה חשוכה נחתה עליהם. "שאלתך, שאלה של טעם היא" ענה בשפה רפה, אולם אם תשמע את סיפורי, כבר תבין אותי".

"אדרבה, אני מוכן לשמוע" ענה ר' שלום בער.

ובעת סעודת החג, בביתו של ר' שלום בער, סביב שולחן ערוך במיטב המאכלים ובקבוקי יין לרוב, וגדולה לגימה שמקרבת את הלבבות, נפתח סגור לבו של ר' עזריאל והוא סיפר למארחו:

בחור צעיר היה ר' עזריאל כאשר פרצה מלחמת העולם השנייה והגרמנים הארורים ימ"ש כבשו את אירופה והציפו אותה בנהרות של דם יהודי שפוך. התמזל מזלו של עזריאל והוא לא נהרג אלא רק נשלח למחנה כפיה, שם עבד יחד עם עוד אלפי יהודים עבודת פרך בתנאים תת אנושיים. הם היו מורעבים, המזון הדל שקבלו ליממה לא הספיק אפילו לארוחה אחת, הקור האירופאי היה נורא ולגופם רק סמרטוט דקיק, מים דלוחים שתו ועל דרגשים שורצי פשפשים וכנים ישנו בלילות.

רוחם היתה נפולה. כבר ראו את הגרוע מכל מתרחש מול עיניהם. יקיריהם נטבחו במייתת משוננת ואכזריות ואילו מעל ראשם ריחף צילו של מלאך המוות שביקוריו במחנה העבודה היו יום-יומיים.

אולם, יהודי אחד, הדור צורה היה איתם באותו בלוק, ובזכותו שמרו הכל על מורל גבוה. היה זה יהודי חסידי מלא וגדוש בתורה וחסידות שאצר במוחו מלבד אמרות חסידיות יקרות שהפילו רוח חיים בלבם בשעות הקשות,

"רצה ה' אלוקינו בעמך ישראל ולתפילתם שעה" הסתלסל קולו של החזן בחגיגות יתירה.

דריכות הורגשה ברחבי בית הכנסת הממוקם באחת הקהילות היהודיות הגדולות בחו"ל, שם ברכת כהנים אינה מנהג של כל יום חול כבארץ ישראל. בחו"ל, כידוע, ברכת כהנים יחסנית היא ואינה נוהגת אלא רק בתפילת מוסף של שלוש רגלים.

הכהנים והלויים כבר מיהרו אל הברזים עוד לפני כן, כדי לא להחמיץ את האירוע הנדיר וכך היו עומדים הלויים אצל הברזים וממלאים את הנטלות מים עבור המעולים מהם בדרגה, הכהנים. אלו האחרונים נטלו את ידיהם מלוא הספל מים ונחפזו שנית אל היכל בית הכנסת כדי לשאת את קולם בברכת הכהנים באיטיות, ברגש רב, ובליויי מנגינה מיוחדת השמורה לאירוע זה.

רב בית הכנסת המשמש גם כשליח חב"ד באותה עיר, שם לב לתופעה מעניינת. עינו החדה לכדה את מראהו של אחד המתפללים, ר' עזריאל לנדאו נקרא לו לצורך הענין, הממנה לצאת מבית הכנסת בדיוק באותה שעה כאשר כולם היו בכיוון ההפוך, כאשר אף אחד לא רצה להפסיד את הברכה הנדירה, ר' עזריאל מיהר להימלט החוצה כבורח מן הדליקה.

זה היה תמוה בעיניו של השליח, אולם, חשב בלבו, אך מקרה הוא. אולי חש שלא בטוב, אולי מישהו קרא לו החוצה לאיזה ענין שאינו סובל דיחוי. אולם היה רעב ומיהר לביתו אל הסעודה?

אולם, ברגל הבא שלאחריו שוב חזר ונשנה המחזה. הקהל כולו מקבל בשמחה עצומה, בצמאון ובהתרגשות את ברכת כהנים, כמי שזוכה במרגלית יקרה, ואילו ר' עזריאל נושא את רגליו, במקום שהכהן נושא את כפיו, וינס ויצא החוצה, ויעש "ויברח" אל ביתו.

זה כבר דבר חידושי! יהודי שנמלט החוצה מבית המדרש ואינו רוצה לשמוע ברכת כהנים?! מדרש פליאה כזה לא שמעתי מעולם.

החליט השליח לעשות מעשה, ולקראת החג הבא של שלוש רגלים, התיידד עם ר' עזריאל ככל האפשר עד שהיו היחסים ביניהם יחסי קרבה וידידות, כאשר ראה את המצב כי טוב, עמד השליח והזמינו לר' עזריאל לסעוד על שולחנו ביום החג לאחר התפילה.

כעת, חשב השליח, ואף לו נכנה שם לצורך סיפורנו, ר' שלום בער קלמרסקי, לא תישאר הברירה בפניו של ר' עזריאל והוא ייאלץ להישאר בבית הכנסת עד תום התפילה ולשמוע על כורחו את הברכה המשולשת של "ברכך, יאר, ישא" שהרי על שולחנו של מארחו הוא סמוך.

בדמיונו כבר ראה את עצמו מחכך כפיו בהנאה לאחר שהצליח לכפות על ר' עזריאל התנהגות נורמאלית של אדם מן הישוב.

האיש נתקף בולמוס צחוק שלא מן המקום והזמן. "אתם מדברים כאילו וורשה עומדת על תילה, ולודז' ולובלין לא חרבו. לכו לחנות המצות ברחוב נאלבקי בוורשה ושם תזמינו מאה ק"ג מצות... האם יצאתם מדעתכם? מאה מצות?!"

האכזבה הצטיירה על פנינו בקווים שחורים. חשבנו על דבריו ופתאום הלמה בנו ההכרה עד כמה שגינו בדמיונות. כיצד אפשרי לאפות מאה מצות מתחת לאפס של הרשעים, הרי על כל מצה יש למסור את הנפש שבע פעמים".

"אתה יודע מה" אמרנו לו, "תעשה מה שאתה יכול".

והוא עשה מה שהיה יכול, וזה הסתכם בשתי מצות שלמות!

שמחנו עליהן כעל כל הון. הבנו שנכרסם פירווי מצה בליל הסדר. כזיתים? שיעורים? מושגים אלו רחקו מאתנו מרחק שנות אור. העיקר שיהיה זכר למצה, גם טוב.

בליל הסדר התכנסנו בבלוק מאוחר בלילה, לאחר יום עבודה מפרך. חיכינו שהשומרים ילכו לישון ואז התאספנו כולנו למרכז הצריף. שתי המצות עליהן שמרנו כעל בבת עינינו נשלפו ממחבואן וכולנו ובראשינו אותו יהודי חסידי הדור צורה, ישבנו לסדר ליל פסח. בלי יין, בלי כרפס, בלי חרוסת, בלי הגדה, אבל עם שתי מצות שלמות!

רוחנו היתה מרוממת. הנה אנחנו מצליחים, מתחת לאפס של הארוזים ימ"ש, להתכנס ולשבת בצוותא. רצינו לשאול את ארבע הקושיות.

דלת הצריף נפתחה בבעיטה ומפקד המחנה התפרץ פנימה כחיה טורפת. חמת רצח ניצתה בעיניו למראה 800 יהודי המחנה יושבים במרכז הצריף סביב שתי מצות עגולות.

"מה חשבתם, שאני לא יודע שהיום אתה חוגגים את חג הפסח שלכם" קרא בשאגת קרב, "עקבתי אחריכם והנה הצלחתי לתפוס אתכם בשעת מעשה".

ישבנו המומים, קפואים ומאובנים. כל חלומנו התנפץ ברגע אחד.

המפקד השתולל מזעם. "אני דורש לדעת מי ארגן את ה'סדר נאכט' (ליל הסדר) במחנה".

שתקנו. אף אחד לא רצה להלשין.

דברי פרידה בטרם יישלח לעולם שכולו טוב. גם לזאת הסכימו הקצינים.

החסיד הסתובב אלינו, ופתח בדברים: "אחיז" - קרא אלינו "אני עומד להיפרד מכם וברצוני להעניק לכם משהו. רכוש אין לי. ובגדי שעלי אינם שווים מאומה. אך דבר אחד יש לי - כהן אני, והיום - יום טוב ראשון של פסח. אזכה אתכם בברכת כהנים".

החסיד נשא את כפיו החשופות. מילות הברכה, בלולות מדמעות של דם ואש ותמרות עשן, נחצבו מפיו ומנשמתו העומדת לטוס אל כסא הכבוד בעוד רגע ונחתו עלינו כסלעי אש מהר סיני. מעולם - ולעולם - לא שמענו ברכת כהנים כזו. אנו אלפי יושבי המחנה - השפלנו את ראשינו כדי שלא להביט בו. כשסיים במילה "שלום", היתה האדמה שתחתינו ספוגת דמעות. הדי המילה 'שלום' התגלגלו באויר כאשר הרובים רעמו והוא, הכהן, נהרג על קידוש ה', וצנח מתבוסס בדמו ארצה.

כעבור חודשים מספר הסתיימה המלחמה - המשיך ר' עזריאל את סיפורו המרטיט באוזני ר' שלום בער - ואני הפלגתי לארה"ב. כאשר באתי שמה החלטתי כי מה שהיה - היה, אבל מהיום, ביני לבין רבש"ע - אין יותר קשר.

באחד הימים נכנסתי לחנות בשר וביקשתי לקנות חתיכת בשר. היתה זו כמובן חתיכת בשר טריפה. שילמתי, והגוי - בעל החנות ארז לי את מנת הבשר, אך כאשר רציתי לקחתה איתי - קפצה ונעמדה מולי ברכת הכהנים של החסיד יושב המחנות, ואני נטשתי את בשר הפיגולים בחנות. לא יכולתי לקחתו איתי.

במשך הזמן התקבלתי לעבודה. הייתי אמור לעבוד שבעה ימים בשבוע. אך בשבת, כאשר הגעתי אל שער המפעל בו עבדתי, לא יכולתי להיכנס פנימה. שוב ססו ועמדו מולי ידיו הפרושות של אותו חסיד, ומנעו ממני לחלל את השבת. וכך גם היה כאשר אביתי להתחתן עם הנערה הנוכריה אותה הכרתי. ברכת הכהנים של החסיד חצצה ביני לבינה ומנעה ממני לבצע את תוכניתי".

"אתה הראית לדעת - סיימ ר' עזריאל את סיפורו המרטיט - שברכת הכהנים המיוחדת הזו היא ששמרה עלי כיהודי. ולכן אני יכול לשמוע ברכת כהנים אחרת. אני יכול להמיר את ברכת הכהנים של החסיד הקדוש הי"ד, בשום ברכת כהנים אחרת".

המפקד ניגש באופן אקראי אל אחד היהודים, הצמיד את קנה אקדחו לראשו וצרח עליו. "תגלה לי מי עומד מאחורי הסדר נאכט, שאם לא כן אירה בך מיד כמו בכלב".

"אתה יכול לירות בי" ענה היהודי בעוז רוח. "לא אגלה לך את שמו".

"צא החוצה וגש אל הקיר" ציווה עליו המפקד הנאצי.

היהודי קם ופניו לבנות כשלג. הוא החל לפסוע לעבר הקיר.

כולנו התבוננו במחזה כשלבנו צונח מטה. שערי הגהינום שתמיד היו פתוחות כאן לרווחה כמו נפער עור יותר.

"אל תירה בו, זה אני" נשמעה קריאה נרגשת.

היה זה היהודי החסידי הדור הצורה. הוא לא רצה שמישהו אחר ישלם את המחיר על המעשה שלו. "אני סיפרתי לכולם שהלילה זה חג הפסח ובגללי הכל התארגנו לעשות ליל סדר".

האקדח שהיה מופנה לעבר חברו סטה כעת מנתיבו ואיים עליו. "טוב מאד" גיחך הקצין הגרמני. "מיד תשלם בחיך על הפשע".

אולם במחשבה שניה שינה הקצין את דעתו. "לא. אני לא אתן לך את התענוג הזה של מוות מהיר כל כך. מחר נערוך לך משפט ראווה מול כל אסירי המחנה ואז נוציאך להורג בנוכחות כולם. למען יראו וייראו".

בשעה 4:30 לפנות בוקר, רעם כל המחנה. כל האסירים הוקפצו ממיטותיהם אל משפט הראווה שהכינו הנאצים ליהודי הפושע שהעז לגלות לאחיו כי חג הפסח הוא היום.

המשפט היה כהלכות המשפטים הנאציים, קצר וקולע. כל אורכו לא עבר את שתי הדקות. התובע תבע, סניגור לא היה, והשופט חרף את דינו. מוות בירה.

הנאשם הצטווה לגשת אל הקיר כדי לספוג את הכדורים, אולם כשעמד שם מול עיניהם העצובות של כל האסירים, לבש לפתע עוז ותעצומות נפש יהודיות ופנה אל המפקד.

"בכל העולם מקובל כי לנידון למוות נותנים זכות לבקשה אחרונה. גם אני רוצה לבקש בקשה כזו".

המפקדים היקרים לא יכלו לסרב לבקשה כזו. הם הסכימו והנידון למוות ביקש לשאת

להעיר ולהאיר - מאת הרב אברהם יהודה טיקוצקי

לא תבערו אש בכל משבתים ביום השבת (ל"ה, ג')

מצאתי עדיין שמא נתנו מהעדפה מהמותר של מעשה ידיה ומזונות, ובוה לא צריך רשות מהבעל וזהו גדולת הנשים שתרמו. וכן בפסוק הנ"ל כתוב "ויבאו האנשים על הנשים" כלומר עם ואז נתנו רשות לנשים לתרום ומאי קשיא. ומ"מ ק' הרי בב"ב מובא שנשי בני מחוזה תרמו מעצמן כי היו עשירות ואין בעלים מקפידים, וא"כ גם במדבר היה עשירות מבית מצרים ובית היום ובוודאי שלא הקפידו הבעלים לתרומת נשיהן למשכן.

ביבמות ו: איתא באריכות בסוגיית לגבי הבערה ללאו יצאת או לחלק, ולומדים מהמילה מושבות דהיינו בי"ד, וכתוב לא תבערו - הרי שאין בי"ד הורגים ד' מיתות בשבת. ובספר החינוך כתוב שא"כ או חייבים כמו כולם בסקילה או בכרת או חטאת בשוגג. ומקשים הרי בשבת קל"ז ע"א כתוב שמילה שלא בזמנה אינה דוחה את השבת, מ"מ אם מל בשבת פטור כי טעה בדבר מצוה, והא נמי בי"ד טעו בדבר מצוה ומאי חילוק בין הא להא.

ויצו משה ויעבירו קול במחנה (ל"ו, ו')

מכאן שאסור להוציא בשבת חפץ מרה"ר לרה"י והשיעור כגרוגרת. ובשבת צ"א ע"א איתא, אם מוציא שני הלחם ולחם הפנים והם נפסלים ביוצא ולא אמרינן שאיסור יוצא בכזית, אז גם בשבת ככזית ולא כגרוגרת. והרי ברגע שיוצא מביהמ"ק נפסל ביוצא והוי מקלקל אז מדוע שיהיה חייב על איסור הוצאה בשבת הרי כל המקלקלין פטורים. ועיין.

וכל אשה חכמת לב בידיה טוו ויביאו (ל"ה, כ"ה)

ידוע קושיית חנוכת התורה ועוד, אך לקחו מהנשים והרי מעשה ידיה לבעלה. ולא

סיפורים יקרים ועובדות נפלאות על

הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב זיע"א לרגל יומא דהילולא קדישא ז' אדר

מפי הרה"ח רבי שמואל פרוש שליט"א מנכבדי חסידי אנ"ש וממעתיקי השמועה בחצר קדשנו

היה המשיח של הדור

בז' אדר שנת תשכ"ח יום פטירת משה רבינו ע"ה ויומא דהילולא של הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב זיע"א שוחח כ"ק מרן אדמו"ר ה"ברכת משה" זיע"א מגדולת וקדושת הרה"ק מקאליב.

וכה סיפר, שהרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א המשיך את הרה"ק מקאליב להרה"ק הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זיע"א, ואלו היו הדיבורים שלו: "את הכבש אחד תעשה בבוקר, ואיך לוקחים את הכבשים", וע"י הדיבורים האלה המשיך אותו להרבי ר' שמעלקא.

אח"כ סיפר רבינו ה"ברכת משה", מה ששמע מזקיני רבינו הקדוש הרדצ"ש זיע"א, שהרה"ק מקאליב היו לו ייסורים גדולים על גופו שאם היו נוגעים בו היה כואב לו מאוד והיתה לו כתונת מנייר שלא יגרד בגופו הק' אולם בעת שהגיע לתפילה... (ולא סיים רבינו את ההמשך, וכנראה כוונתו שהוא שכח מהכל בעת הגיעו לתפילתו).

אח"כ התבטא רבינו ה"ברכת משה", שהרה"ק מקאליב היה המשיח של דורו, שהגמרא מספרת שרבי יהושע בן לוי שאל את המשיח "אימתי אתי מר" ואמר לו היום ופירש לו אליהו שהכוונה היא "היום אם בקולו תשמעון", נמצא לפי זה שמוכרח להיות בכל זמן משיח, מפני שאם בני ישראל יהיו מוכנים לכך מוכרח משיח לבוא תיכף ומיד.

והפטיר רבינו ה"ברכת משה" ואמר, שהרה"ק מקאליב היה בזמנו המשיח של הדור.

התקרבותו של הרה"ק מקאליב לחסידות ע"י הרבי ר' משה לייב מסאסוב

ומפה קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א שמענו גירסא שונה שמקובל גם בפי העולם לספר כך, וכה סיפר רבינו זיע"א מה ששמע מהגה"ח רבי שמואל אהרן וובר זצ"ל, שהרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב זיע"א היה חתן אצל כפרי אחד בעל 'קרעטשמע', וקודם נישואיו התנה עם חותנו, שיקצה בעבורו בית דירה מיוחדת וסגורה, בכדי שיוכל לישב במנוחה על התורה ועל העבודה, וגם התנה עמו שלא יפריעו מעבודתו בכל אופן.

לימים בא לאותה 'קרעטשמע' הרה"ק הרבי ר' משה לייב מסאסוב זיע"א, ורצה להתפלל מנחה, והיו שם תשעה אנשים עם הבעה"ב והיה חסר עשירי למנין, הלך הבעה"ב לבית דירת חתנו ר' יצחק אייזיק וביקשו שיואל להשלים מנין לתפילת מנחה, ובסדר קרבן התמיד שלפני התפילה אמר הרבי ר' משה לייב מיט א גרויסע

וסופיהון חד הן... והארכתי בזה הרבה... לעורר לבבות טהורות שילכו בתורה לעבוד את ה' בכל לב ובכל נפש באמת. ובמסיבה זאת היה שם צדיקים, אחד מוהר"ר מענדיל תלמיד הרה"ק מוהר"ר אייזיק מקאליפ והשני בדומה לו מוהר"ר זאב וואלף תלמיד הנ"ל, ואמרו, אילו אתינא אלא להא דינינו" וכו'.

ומסיים הרה"ק מקאמרנא על אותם צדיקים תלמידי הרה"ק מקאליב: "בפיהם היה שגור כל כתבי האר"י ז"ל על פה ממש". עכ"ל.

האבות והאמהות הק' הטריחו עצמם לבוא אל הרה"ק מקאליב

הרה"ק מקאליב היה מחותנו של הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זיע"א שבנו ר' חיים משה היה חתנו של ה"עטרת צבי" מזידיטשוב והיה נשוי לבתו של הרה"ק מזידיטשוב ששמה היתה רייזיל. וסיפר רבינו ה"ברכת משה" זיע"א, שבתו זו שהתה בליל הסדר בחג הפסח בבית חותנה הרה"ק מקאליב וראתה אותו לאחר התפילה כיצד הוא הולך אנה ואנה עד השעה 11 בלילה, ודבר זה לא ראתה אצל אביה והיה צר לה מאוד על כך.

לפתע ראתה שחמיה פותח את חלון הבית והבחינה כיצד מגיע קרוב לבית מרכבה רתומה לסוסים עליה יושבים שרים ושרות וראתה כיצד מקבל אותם חמיה בשמחה ובסבר פנים יפות. לאחר מכן ראתה כיצד לקחו השרים והשרות את הרצועה בידם ונסעו משם.

בראותה כל זאת כמעט התעלפה מרוב חלישות דעתה לאחר שהבחינה בהתנהגות כזו מזוהר של חמיה.

לאחר החג בבואה לבית אביה הרה"ק מזידיטשוב סיפרה לו על ההתנהגות המזוהר. נענה אליה אביה הרה"ק מזידיטשוב שהשרים והשרות היו לא אחרים מאשר האבות הקדושים והאמהות הקדושות, והרה"ק מקאליב ביקש להחיש את הגאולה ולהביא לימות המשיח ועמד והפציר עד שלא הסכים להתיישב לעריכת הסדר עד שתהיה עת קץ הגלות שיבוא המשיח וייגאלו ישראל מגלותם ורק לאחר שהגיעו אליו האבות הק' והאמהות הק' וגילו לו שעדיין לא הגיעה עת קץ פנה להתיישב לעריכת הסדר לכבוד החג.

הניגון של הרה"ק מקאליב שהושר ע"י הרה"ק מצאנז

שמעתי מהרה"ח רבי אנשיל כ"ץ זצ"ל ששמע מרבו הרה"ק רבי צבי הירש מראזוואדוב בנו של הרה"ק רבי משה מראזוואדוב זיע"א ששמע מאביו שסיפר שהיה בעצמו אצל הרה"ק

ברען בהתלהבות עצומה את הפסוק 'את הכבש האחד תעשה בבוקר ואת הכבש השני תעשה בין הערביים', ור' יצחק אייזיק נתרגש מזה מאד, ואחר התפילה פנה אל הרבי ר' משה לייב ושאלו: 'ווי נעמט מען אזעלכע שעפס'ן (-) היכן יש להשיג כבשים כאלו), וענה לו הרבי ר' משה לייב: אצל מו"ר הרה"ק הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זיע"א. מיד נסעו שניהם להרה"ק מניקלשבורג זיע"א, ושם נתקרב הרה"ק מקאליב זיע"א לחסידות.

העצה של חסידי קאליב

סיפר כ"ק רבינו ה"ברכת משה", שהרה"ק בעל "דברי חיים" מצאנז זיע"א והרה"ק רבי שלום מקאמינקא זיע"א היו כנודע חסידיו של הרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ זיע"א, ולאחר הסתלקותו נסע הרה"ק מקאמינקא אל הרה"ק רבי שלום מבעלזא זיע"א להסתופף בצלו, ואילו הרה"ק מצאנז נסע אליו לפעמים אבל לא בתור חסיד.

לאחר הסתלקותו של הרה"ק מראפשיץ היה מתגלה אל תלמידו הרה"ק מצאנז, ואל תלמידו הרה"ק מקאמינקא לא התגלה, וביקש הרה"ק מקאמינקא מרעהו הרה"ק מצאנז שישאל את רבם הרה"ק מראפשיץ מדוע איננו מתגלה גם אליו, והסכים הרה"ק מצאנז ופעם הבא שהתגלה אליו רבו הרה"ק מראפשיץ שאל אותו מדוע איננו מתגלה לרעהו הרה"ק מקאמינקא, וענה לו הרה"ק מראפשיץ שהסיבה לכך היא משום שהוא נעשה מקושר אל מנהיג ורבי אחר.

והפטיר רבינו ה"ברכת משה" בסיימו לספר סיפור זה בזה"ל: "אבער די קאליב'ער חסידים האבן גיהאט א עצה - אבל חסידי הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב היתה להם עצה בדבר, שלאחר הסתלקותו של רבם הרה"ק מקאליב קיבלו מרותו של הרה"ק מראפשיץ והתנו עמו תנאי שהתקשרותם אליו היא אך ורק עד זמן ביאת המשיח אולם בבוא העת ומשיח יבוא ישובו להיות מקושרים אל רבם הראשון הרה"ק מקאליב.

תלמידי הרה"ק מקאליב שהיו בקיאים בכל כתבי האר"י ז"ל

להרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב היו חסידים בעיר אשוואר שכינו אותם בחיבה חסידי אש והר, ביניהם היו החסידים רבי יוסף נאנאש'ער ורבי מיכאל נאנאש'ער.

בהיכל הברכה להרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א פרשת מטות דף רז עמוד א', מביא בזה"ל: "בילדותי, בהיותי כבר עשרים ושמונה שנה הייתי במדינת אונגארין ואמרת בסעודה שלישית על עשרה פסוקים דרישיון

בעל "דברי חיים" מצאנו זיע"א על שבת קודש, ובליל שבת קודש טרם פתח ה"דברי חיים" באמירת "שלוש עליכם" לפני שקידש על היין נהם ושוור את ניגונו הק' של הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב זיע"א [הלחן של הניגון 'גלות', 'גלות'] משך שעות ארוכות עד שהנרות שדלקו במקום כבו, והביא נכרי נרות אחרים להאיר במקום, ובעת שהרגיש הרה"ק מצאנו בדבר שאל בתרעומת על הדבר ובירר מי הורה לעשות כן, וענו לו שנכרי הביא את הנרות. נענה ה"דברי חיים" ואמר: "א נייער פוסק" - פוסק חדש... וציווה שהנכרי יסלק את הנרות מהמקום.

לאחר מעשה שוחח בערגה הרה"ק מראזודוב על כך, והתבטא שלמרות שהוא איש חלש בכל זאת עמד בכל העת ולא התיישב כי כיצד היה יכול לשבת בעת שראה יהודי עובד את ה' בלהט אש בוערת מרוב דביקותו בה', ובלשון קדשו: "א איד דינט דעם רבוננו של עולם מיט אזע פייער".

בהקשר לכך יש לציין מה שסיפר רבינו הברכת משה את ששמע מזה"ק הרדצ"ש זיע"א שבעת שהיה בצאנו אצל הרה"ק בעל "דברי חיים" זיע"א היה ראש חודש התפלל בבית מדרשו במניינו את תפילות היום והבחין כיצד באמירת ההלל פתח הרה"ק מצאנו בניגון הרה"ק מקאליב [הלחן הנ"ל של הניגון 'גלות', 'גלות'] על "פתחו לי שערי צדק", וטפח ברגליו החולנית בכל כוחו.

והיה מפליא רבינו הרדצ"ש את הדבר ואמר, שהרה"ק מצאנו היה שט ברגעים נעלות אלו בעולמות העליונים, והאברכים ששהו באותה עת במקום הסתובבו "גלייך גילטיג" - ללא שימת לב כלל לדבר, והתפלא שרק הוא היה זה שהבחין בדבר.

ריח הקדושה של הצדיק התפשט לכמה פרסאות מסביב לעיר

שמעתי, שסיפר הגה"צ רבי משה אריה פריינד זצוק"ל גאב"ד העדה החרדית בירושלים שהרה"ק בעל "דברי חיים" מצאנו זיע"א השתוקק ביותר להתקבל לשמש ברבנות העיר קאליב במקום בו כיהן הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב כרב, היה זה כבר לאחר הסתלקותו של אותו צדיק, אולם הדבר לא יצא לפועל משום סיבה כלשהי.

פעם נסע הרה"ק מצאנו במדינת הונגריה ומשבא קרוב לעיר התבטא ואמר, שאת ריח הקדושה של הצדיק מרגישים כבר כמה וכמה פרסאות מסביב לעיר.

והתבטא הרה"ק מצאנו בלשון קדשו: "די שטאט וועט קליין ווערן", ובעוד שעד אז היתה העיר קאליב אזור של מסחר ותעשייה הרי שלאחר תקופה מסוימת נעתקו משם כל המפעלים והועברו אל העיר הסמוכה 'קליינוורדיין'.

והרה"ק מנאסויד (זקינו של הגרמ"א פריינד מתלמידיו וחסידיו של הרה"ק מצאנו) הפטיר: "וואס פאר א פנים וואלט גיהאט אונגארין ווען דער צאנזער רב באזעצט זיך דארט" - כיצד היתה נראית מדינת הונגריה אילו היה הרה"ק מצאנו מתיישב בה, שהיה משפיע ברוב קדושתו על סביבות המדינה.

הבקשה מקרב הלב שביקש לפני ה'

בנו של הרה"ק מקאליב החל ביום מן הימים לסטות מדרך היהדות רח"ל, ובני העיר שראו את מצבו הבישו גמרו ביניהם שבאין ברירה אחרת יש ללכת לאביו הרה"ק מקאליב ולהודיעו על מעשיו של בנו. הם פנו לביתו של הרה"ק מקאליב ועדיין פחדו וחששו מאוד לספר דבר כזה לרב העיר.

בעת עמדם מאחורי הדלת שמעו את הרה"ק מקאליב מדבר ושח לעצמו, וכך היו דבריו: "רבנו של עולם, הבט וראה נא, יש לי בן שממרה את רצונך ובכל זאת אינני מרחק אותו, ולכן הנני מבקש ממך שגם אתה תתנהג כן עם בניך האהובים עמך בית ישראל שגם אם אינם הולכים כשורה ואינם עושים רצונך בכל זאת תחוס ותרחם עליהם ותקרבם ואל תרחם.

הדג הגדול שתיקנו אותו הצדיקים

שמעתי או ראיתי שהרה"ק רבי יהודה צבי מסטרעטין זיע"א נסע פעם להונגריה, ובהיות על אם הדרך בירר היכן יש מקום לשהות באזור, ואמרו לו שלא הרחק ממקום שהוה נמצאת העיר קאליב שם יוכל להתאכסן אצל הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב זיע"א. אכן נסע לקאליב והגיע אל הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב זיע"א.

הרה"ק מקאליב נתן לו שלום ובשעת מעשה הגיע נכרי אחד למכור דג גדול מאוד להרה"ק מקאליב והציע מחיר בסכום גדול שלא מצא חן להרה"ק מקאליב שהציע מחיר בסכום קטן יותר.

הרה"ק מסטרעטין לעצמו וחשב בדעתו שבוודאי דג זה הוא גלגול נשמה של נשמה גבוהה ביותר ומן הראוי היה לתקנה ע"י אכילת הדגים לשמה, ואילו היה הרה"ק מקאליב יודע מזה היה בוודאי קונה את הדג. ויהי אך חשב לעצמו דברים אלו ביקש לפתע הרה"ק מקאליב לקרוא לנכרי שמכר את הדג שיבוא שוב אליו, ובבואו ביקש ממנו למכור לו את הדג גם במחיר הגבוה שהציע.

שוב הרה"ק מסטרעטין לעצמו שאילו היה יכול לנקות את הדג היה יכול לעשות טובה לנשמה המגולגלת בתוך דג זה. אך חשב לעצמו וכבר פנה אליו הרה"ק מקאליב באמרו: "איך האב גהערט אז די פוילישע יודן קענען גוט פוצען פיש" - שמעתי שיהודי פולין יודעים היטב לנקות דגים. אם תרצו לעשות כן אכבד אותכם בכך.

נעתר לכך הרה"ק מסטרעטין ונכנס לתוך בית התבשיל לנקות את הדג, אולם היות ששהו שם נשים מבני ביתו של הרה"ק מקאליב הפריע לו הדבר ולכן לא הצליח במלאכתו לנקות היטב את הדגים.

בליל שבת קודש לאחר קידוש ישב הרה"ק מסטרעטין מאחורי כסאו של הרה"ק מקאליב כי הרה"ק מקאליב ישב עם הרבנית שלו לצד השולחן. בעת שהוגש הדג הגדול לפני הרה"ק מקאליב העביר מיד חתיכה גדולה מהדג אל הרה"ק מסטרעטין, אולם הרה"ק מסטרעטין לא רצה לאכול מזה כי הבין שלא עשה טובה לנשמה המגולגלת בדג בעת מלאכתו בניקוי הדג, וחשש בלבו שרק קלקל בדבר בעת

מלאכתו בבית התבשיל.

בעת שהובא הדג לפני הרה"ק מקאליב השעין עצמו את ראשו על השולחן וכך שהה מספר דקות ולאחר מכן הרים את ראשו ודחף את הדג מעליו, ונענה ואמר: "ער איז געווען א תלמיד חכם, אבער ער איז געווען א בייזער תלמיד חכם" - הוא היה תלמיד חכם אבל היה ת"ח קפדן.

ראה הרה"ק מסטרעטין שהרה"ק מקאליב מבין אף הוא שנשמה גדולה מגולגלת בתוך הדג, ונענה אליו: בואו ונחזיר את הדג, ונעשה לו טובה שתביאו לידי תיקונו השלם.

קפיצת הדרך מקאליב לצפת

הרה"צ רבי יעקב פיש זצ"ל עוד זכה להיות אצל הבעש"ט זיע"א ולקבל את ברכתו לאריכות ימים, ואמנם חי עד מאה ועשר שנים.

רבי יעקב זה היה לימים מחסידיו של הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב. בערב שבת קודש היה נוהג הרה"ק מקאליב לנסוע מדי ערב שבת והיתה לו קפיצת הדרך בדרכו עד העיר צפת שבארץ ישראל שם טבל במקוה של האר"י הק' וחזר בקפיצת הדרך אל מעונו בקאליב שבמדינת אונגאריין.

פעם אחת ציף הרה"ק מקאליב את רבי יעקב אל מסעו והיתה לו אף הוא קפיצת הדרך בדרכם, ובהגיעם אל מקוה האר"י התממה רבי יעקב במקום יותר מרבו שכבר פנה חזרה לביתו, ונשאר שם רבי יעקב לבדו.

הוא יצא מהמקווה ופנה אל היישוב וראה אנשים לבושים במלבושים לבנים - 'קאפטענעס' ועטורים בשטריימלך, והיה תמוה בעיניו היכן הוא שוהה כעת, הוא שאל את האנשים שבעיר, איזו עיר זו כאן ואמרו לו שהוא נמצא בעיר צפת. כך נשאר לשהות בעיר עד יום שישי הבא אז הגיע הרה"ק מקאליב שוב כדרכו לטבול במקוה של האר"י ורק באותו יום - כשבוע ימים לאחר שבא לשם הצטרף אליו שוב בדרכו חזרה לקאליב בקפיצת הדרך.

"בארה של מרים נעה והולכת בכל העולם כולו"

הרה"צ רבי יעקב פיש היו ברשותו שדות וכרמים לרוב. פעם הביע בפניו רבו הרה"ק מקאליב שברצונו לטייל עמו בתוך שדותיו. בעת הליכתם בתוך השדות נעמד לפתע הרה"ק מקאליב באמצע השדה ונוכח רבי יעקב לראות את הפלא הגדול שיש בשעה זו במקום זה מעיין באר מים חיים, הוא ידע בבירור מאז ומתמיד שאין שם שום באר ולא שום מקור מים אחר.

בינתיים ניגש הרה"ק מקאליב לבאר ודלה ושתה ממנו מים ואף טבל שם. בדרכם חזרה הלך שוב רבי יעקב לראות את המעיין אולם מה מאוד התפלא עוד יותר שעתה כבר אין שם אותו מעיין. רבי יעקב שנדהם לראות את המחזה המופלא פנה לבית רבו לשאלו על כל אלה. השיב לו רבו, שהבאר הזאת היא בארה של מרים, וגילה בפניו, שבארה של מרים נעה והולכת בדרכה בכל העולם כולו ובשעה זו שביקרו בשדה הגיעה הבאר לאותה שדה.

לדמותה של הרבנית הצדקנית מרת מרים ע"ה מחברתו הטהורה של רבינו הקדוש הרדצ"ש זיע"א לרגל יום השנה - ז' אדר תרס"ז

מפי הרה"ח רבי שמואל פרוש שליט"א מחשובי חסידי אנו"ש וממעתיקי השמועה בחצר קדשינו

שמור ומיוחד, ואת מפתח הארון תלתה בבגדה ושמרה עליו מכל משמר.

בעלה רביה"ק הרדצ"ש חפץ מאוד באותם ימים לכתוב לעצמו את סידורו של המקובל הרש"ש הק' זיע"א, אולם היות שלא היה לו את המפתח של הארון מצא עצה לעצמו כיצד ליטול את הכסף ולשלם לסופר שיכתוב לו את הסידור הנ"ל. הוא חפר מתחת לארון וחורר שם חור גדול עד שיכול היה ליטול את הכסף שהיה מונח שם אחר כבוד.

עתה כשהיה לו הכסף שילם לסופר מיוחד שיכתוב לו את סידורו של הרש"ש הק' שהיה ה' חלקים (ובא אח"כ בירושה אל נכדו רבינו הברכת משה ז"ע) בעוד הרבנית מרים כלל איננה יודעת מכל הדבר.

והיה בעלה הק' הרדצ"ש משבח אותה ביותר לאמור, שעל אף שגילתה לאחר מכן מה שנעשה על ידו לא פתחה את פיה ולא העירה לו כלום.

כל זה שמעתי מרבינו הברכת משה שסיפר כאמור בחדרו בו' חשון תשמ"ה.

תפילת רביה"ק הרדצ"ש בעת מחלתה האחרונה של הרבנית

שמעתי מהגה"ח רבי שלמה מנחם ויינשטוק זצ"ל ששמע מאמו הצוה"ח מרת מלכה עכסא בתו של רביה"ק הרדצ"ש זיע"א, שאמה הרבנית הצדקנית מרים ע"ה חלתה לפני פטירתה במחלה קשה מסוימת ועברו עליה ימים רבים במחלתה.

ובתקופת חוליה נעמד בעלה הק' הרדצ"ש להתפלל לפני ה', וכך אמר בלשונו: "רבונו של עולם, איך זג דיר צו אז איך וועל גיין מיט א טארבע אויך די פלייצע, אבי נעם מיר נישט צו די אשת נעורים" - רבוש"ע הריני מבטיחך שאלך עם שק - 'טארבע' (לגבאי הצדקה באותם הימים בירושלים היו שקים מיוחדים בהם הניחו את הלחמים שאספו מנדיבי העם כדי לחלקם לעניי העיר), ובלבד שלא תקח לי את אשת הנעורים.

"איילו תאריך ימים לאהר ז' אדר תקום מחוליה ותבריא"

וסיפר רבינו הברכת משה, שזקה"ק רבינו הרדצ"ש התבטא על אותה תקופה שאם הרבנית שלו תזכה ותאריך ימים עד לאחר ז' אדר הרי שתקום לה מחוליה ותבריא לגמרי. אולם לדאבון כל לב לא האריכה ימים לאחר ז' אדר, ובעיצומו של יום ז' אדר נפטרה והלכה לעולמה, ונטמנה בהר הזיתים.

[וייתכן, שהיתה כוונתו של רבינו הרדצ"ש על ז' אדר דייקא, משום שהרבנית היתה ממשפחת הלויים כי אביה היה ממשפחת הורוויץ שהיה אביה רבי פנחס בן אחר בן להרה"ק הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זיע"א שהיה לוי, ומשה רבינו הרי היה בן נכדו של לוי בן יעקב].

הרדצ"ש זיע"א היה בשעת הנישואין שלו בגיל של קרוב לעשרים שנה, ואחרי הנישואין שלו עם הרבנית מרת מרים ע"ה היה שקוע מאוד בעבודת ה' כל היום ומשום כך מיעט לדבר עמה.

בלית ברירה פנתה הרבנית אל חמיה רביה"ק הרא"מ זיע"א, ושחה לבה לפניו על כך. נענה אליה רביה"ק הרא"מ ואמר לה, שתמתין עד עד שיבוא בעלה לגיל עשרים שנה ואז לבטח ישתנה בהנהגתו.

יום אחד נכנס בעלה הרדצ"ש לבית ופנה אל הרבנית ואיחל לה 'א ברייטן גוט מארגן' ומיד שאל אותה אם צריך לקנות משהו לבית.

בת שחוק עלתה מיד על שפתיה של הרבנית. הרגיש הרדצ"ש בדבר ושאל אותה לפרש הצחוק. נענתה אליו הרבנית שהיום יום ההולדת שלו של שנת העשרים לחייו, הנהג הרדצ"ש בראשו כאות שנכון הדבר ושאל אותה מהיכן יודעת היא זאת, והשיבה לו שאבי גילה לה על כך והוסיף לה שהחל מיום זה בוודאי ישנה את הנהגתו. (היה זה כמובן בערב סוכות שביים זה נולד רביה"ק הרדצ"ש).

התגובה של הרבנית אל החסידים שפגעו בה...

וסיפר רבינו הברכת משה, שזקנתו הרבנית מרת מרים היתה אשה חריפה וקצת קמפנית בטבעה, ובעלה הרדצ"ש היה וותרן בטבעו.

בחג הפורים הביאו החסידים משלוחי מנות לרוב והיא החביאה את כל אותם משלוחי המנות בחדר מיוחד בביתה. החסידים שרצו להתכבד מאותם המאכלים לא יכלו אפוא ליטול מהם.

עד שהגיעו החסידים למקום המחבוא ולקחו מהמוזנות והמטעמים, ראתה זאת הרבנית ובתגובה לכך לקחה הרבנית בקבוק שומן ('שמאלץ' - שהיה עשוי בימים ההם משימן של תרנגולים), והניחה אותו במקום בו החביאה את כל שאר המוזנות ומשלוחי המנות. החסידים ניגשו אל המקום, הם חשבו לתומם שבקבוק זה מכיל בתוכו מרקחת של ריבה טעימה ולכן התכבדו ואכלו כל אחד מהם כך מלאה וגדושה מהשומן שכמובן לא היה ערב להם לחיך בלשון המעטה... הרבנית עמדה מהצד וחייכה להנאתה ממעשה ידיה שעשתה וגרמה להם.

כתיבת סידורו של המקובל הרש"ש הק' זיע"א

וסיפר רבינו הברכת משה, שלפני נישואי אחד מילדיה נסעה לחו"ל לאסוף כספים להוצאות הנישואין. היא שהתה שם בקרב בני משפחת אביה - משפחת הורוויץ, ובעת שחזרה מחו"ל הביאה עמה סכום של 100 פונט שהיה סכום גדול מאוד באותם ימים.

היא הניחה את כל כספה בארון מיוחד בתוך מקום

היה לה חלק גדול בעבודת קדשו של בעלה רביה"ק הרדצ"ש זיע"א

הרבנית הצדקנית מרת מרים ע"ה היתה בתו של הרה"ק רבי פנחס בראד ממאקרוב זיע"א נכד האחים הקדושים הרה"ק הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג והרה"ק רבי פנחס מפרנקפורט בעל ה"הפלאה" זיע"א.

היא היתה אשה צדקנית קדושה וחשובה, ובעלה הקדוש רבינו הרדצ"ש העריכה ביותר לגודל רום מעלתה, ואף התבטא נוראות עליה, שיש לה חלק גדול בעבודתו.

יראת שמים שלה וזהירותה בדקדוק ההלכה

בו' חשון שנת תשמ"ה שוחח כ"ק מרן אדמו"ר ה"ברכת משה" זיע"א בחדרו שבביתו נאוה קודש מרום צדקת זקנתו הרבנית הצדקנית מרת מרים ע"ה מחברתו הטהורה של רבינו הקדוש הרדצ"ש זיע"א.

וכה היו דבריו:

"היא היתה יראת שמים באופן מיוחד, ובלשונו של רבינו: 'די באבא מרים איז געווען גאר א פרומע'."

רבינו ה"ברכת משה" נתן מספר דוגמאות ליראתה המופלגת בזהירותה בדקדוק ההלכה.

כבר למחרת חג הפורים תפרה את כל כיסי מכנסי בני ביתה כדי שחלילה לא ייכשלו בטעות בהכניסם מאכלים של חמץ בתוך הכיסים.

בחג הפסח כיסתה את כל ידיות דלתות הבית במטליות מיוחדות כי במהלך השנה הלא נגעו בהם בידים מלוכלכות בחמץ.

הסיבה לבקשה המיוחדת...

בעת הסיפור הידוע בשנת תרס"ב בפרשת כולל וורשא שרביה"ק הרדצ"ש זיע"א נלקח והושב בבית הסוהר, באו השוטרים הטורקים לקחת את הרדצ"ש ולהכניסו לבית הסוהר. היה זה בימים בתקופה הקרובה לחג הפסח, ופנתה הרבנית מרים אל השוטרים וביקשה מהם שישאירו את בעלה עד ערב חג הפסח שם, ולא ישחררוהו קודם.

היא גילתה את הסיבה לבקשתה ואמרה, שאם יחזור בעלה לפני פסח הרי שיבואו כל החסידים לביתם ולא יהיה שייך לשמור את הבית מחשש חמץ שלבטח יובא אחר כבוד ע"י החסידים לתוך הבית, ולכן מעדיפה היא שיישאר בבית הסוהר עד ערב חג הפסח וכך לא יבואו החסידים לביתה ותוכל לשמור היטב את הבית מחשש חמץ בערב פסח...

התנהגותו של רביה"ק הרדצ"ש לאחר נישואיו

ההמש"ק רבינו הברכת משה לספר, שזקינו רביה"ק

>> המשך 'עיון באוהל' מעמ' ב

הגיע אמונה פשוטה במסירות נפש ללא חישובים לחור שמסר נפשו בחטא העגל ומשם לאורי שהאיר בתורתו, וכל זה משתקף עכשיו בבצלאל ולכן זכה בעשיית המשכן.

וזה שנאמר "ובצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה עשה כל אשר צוה ה' את משה" אפילו דברים שלא אמר לו משה רבו, הסכימה דעתו למה שנאמר למשה בסני, ומנין ידע זאת בצלאל, אלא מי שגדל על אמונה פשוטה במסירות נפש ללא חישובים אלא רק לעשות רצון ה' ממילא הוא זה שידוע גם מרצון ה' וזה שאמר לו משה רבינו, בצל אל-היית.

או עס שפיגלט זאך ארייך אין איהם דער טאטא, און דער זיידא או דער עלטאר זיידא". מי שמחזיק עצמו לכולם משתקפים בו אבותיו הקדושים.

האמונה הפשוטה והמסירות נפש של מרים, חור, ואורי, הכל משתקף אצל בצלאל למטה יהודה - מלכות זו שפלות.

ולכן כאשר משה רבינו מדבר אל בני ישראל ואמר "ראו קרא ה' בשם בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה" "וימלא אותו רוח אלוקים" וגו' מובא שהיה בן "י"ג שנים.

וע"כ התפלאו בני" במה הוא זכה לכך?

אומר רש"י הקדוש חור בנה של מרים היה, ומשם

רבינו הברכת משה זיע"א סיפר, בעת שביקר הרה"ק רבי אברהם אלימלך מקרלין זיע"א בארץ, ונכנס אל הרה"ק ר' נחום מראחמאנסטריבקא זיע"א, והשיח צערו שאין הוא ראוי להקרא רבי, אמר לו הרה"ק זיע"א משל למלך שבנה ארמון מפואר והזמין ארבעה אומנים לצייר לו את קירות חדרו, כל אחד צייר קיר אחד באומנות ויפה, כאשר הרביעי ראה את שלושת הקירות נשבר ליבו בקרבו וחשב מה יכול לעשות יותר מהם, עלה בדעתו, ושם על הקיר הרביעי מראה שבו ישתקפו כל שלושת הקירות היפים, ומזה נתפעל המלך ביותר.

וכך אמר הרה"ק זיע"א, לאדמו"ר מקרלין זיע"א, "אז א איד איז ציבראכן ב"י זיך גארנישט, איז ער זוכה

ילקוט הליכות ועניינים הנוגעים למעשה

הלכות פורים
א

נערך ע"י הרה"ג אהרן מרדכי גרין שליט"א - רב ומו"צ בקהילתנו

א. זמן קריאת המגילה ודין מוקף ופרוז בן יומו.

א. כרכים המוקפים חומה מימות יהושע קוראים בט"ו, וכן כפרים ועיירות הנראים עמהם אפילו אינם סמוכים כל כך, כגון שהם בהר, או הסמוכים להם עד מיל, אפילו אין נראים עמהם. ובשאר המקומות קוראים ב"ד.

ב. בן עיר שיצא לכרך, ובעת יציאתו היה בדעתו להיות ביום ט"ו בכרך, אזי אם נשאר שם עד יום ט"ו, הוי בכלל מוקף בן יומו, וגם אם יחזור לעירו ביום ט"ו, יקרא שם המגילה אם עדיין לא קרא בכרך, ויקיים כל מצות היום, דלענין פורים הוי מוקף בן יומו. ואם חזר ממחשבתו הקודמת, וחזר לעירו קודם יום י"ד, קורא ב"ד כבני עירו.

אם בעת יציאתו מעירו לא היה בדעתו להיות בכרך ביום ט"ו, אזי גם אם לבסוף חזר ממחשבתו הראשונה ונשאר בכרך, קורא בכרך ביום י"ד כבני עירו.

ג. והוא הדין בבן כרך שיצא לעיר, דאם בעת יציאתו מהכרך היה בדעתו להיות ביום י"ד בעיר, נעשה פרוז בן יומו וקורא ב"ד, וכתב הט"ז, דאם חזר לכרך קודם שהאיר יום י"ד, לא מועיל מחשבתו, ויקרא בט"ו כבני הכרך.

ואם לא היה בדעתו בעת יציאתו מהכרך להיות ב"ד בעיר, אזי גם אם נשאר לבסוף בעיר, קורא בט"ו, ונכון שיחזור קודם לכניסת ט"ו לכרך.

ד. בן עיר שהיה בפורים ד"ד בעירו וקיים כל מצות היום כראוי, ורוצה להיות בפורים דט"ו בכרך ולהתחייב שם גם כן במצות היום, יש אומרים דצריך שיסע לכרך בצהריים כדי שיהיה שם קודם השקיעה, ויש אומרים דדי שיסע לכרך בלילה.

וההוראה למעשה הוא, דבן עיר אפילו הקדים לבוא לכרך קודם השקיעה דט"ו, לא יברך על קריאת המגילה בשם ומלכות, כדי לחוש לשיטת הריטב"א דסובר שרק מי שעקר דירתו לגמרי לכרך נעשה מוקף בן יומו, ולא כשבדעתו לחזור לעיר לאחר פורים דט"ו.

אולם בן כרך שהיה בעיר ב"ד וקיים שם כל מצות היום כראוי, וחזר לכרך בליל ט"ו, או בן עיר שהיה בכרך ב"ג, ובא לעירו בליל י"ד, חייבים בכל מצות היום, ומברכים על קריאת

המגילה.
ה. בן כרך שנמצא בעיר ביום י"ד ואינו פרוז בן יומו, לכתחילה לא יקרא המגילה להוציא בן עיר, ובדיעבד אם קרא, לדעת הפרי מגדים יצא.
בן עיר שנמצא בכרך ביום ט"ו ואינו מוקף בן יומו, אינו מוציא בן כרך אפילו בדיעבד.
[ע"פ שו"ע ומ"ב סימן תרפ"ח, הליכות שלמה עש"ן, הוראת הגר"מ סירוטה].

ב. השומע מהבעל קורא האם נכון שיקרא יחד עמו או יותר טוב שישתוק.

מי שאין לו מגילה כשירה, לא יקרא את המגילה יחד עם הבעל קורא אלא ישמע וישתוק, והטעם א', דיכול מי שעומד בסמוך לו לשמוע ממנו ולא מהבעל קורא והוא אינו יכול להוציאו דאינו קורא ממגילה כשירה, ב', דאפשר שיהיה עסוק בקריאתו ולא יקשיב היטב.

ואם יש לו מגילה כשירה, כתב הפרי מגדים דנכון יותר שיקרא בלחש יחד עם הבעל קורא. והוסיף בהגהות ברוך טעם, דמי שקורא בלחש יחד עם הבעל קורא יכוין להוציא את כל מי ששומע ממנו המגילה. [שו"ע ונו"כ סי' תר"ס ס"ד].

ג. מה יעשה כשלא שמע כמה תיבות מהבעל קורא.

אם לא שמע אפילו תיבה אחת לא יצא. ולכן אם לא שמע אפילו תיבה אחת וכל שכן כמה תיבות, יראה מיד לקרותם במגילה או אפילו בחומש, דבדיעבד יוצא גם במה שיקרא אותם התיבות אפילו בחומש.

[מ"ב שם סק"ט בשם פמ"ג, והעיר הגר"מ סירוטה דמי שאירע לו כן, יש לו להזהר שימשיך לקרוא בחומש ממקום שדילג עד שיגיע למקום שאותו הבעל קורא, ולא יהיה בכלל הקורא למפרע].

ד. השומע קריאת המגילה כשהוא מתנמנם, או פנה לבו לדברים אחרים.

השומע קריאת המגילה כשהוא מתנמנם לא יצא, דבודאי חסר לו כמה תיבות שלא שמע. [שו"ע ומ"ב שם ס"ב].

ואם פנה לבו לדברים אחרים והסיח דעתו, אזי אם המגילה עדיין פתוחה לפניו במקום שקוראים ועוקב כל הזמן אחרי הקורא, יצא. [שו"ת ארץ צבי סמ"ה].

שהשמחה במעונם

לידידנו הנכבד

הרה"ח ר' משה רזנפלד שליט"א
לרגל הכנס בנו
כמר רפאל נ"י
לעול תורה ומצוות

ומשפע מצוות תפלין יתמשך עליו ויה"ר שיזכה לרוות ממנו ומכל יוצ"ח רוב נחת מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

שמחת הבר מצוה ביום שני פרשת ויקרא
אור לה' אדר שני התשע"ו
בשעה 8.00 בערב
באולם "הכתר" רח' ישעיהו 21 ירושלים

ראו זאת כהזמנה אישית
היות שלא נשלחו הזמנות כלל

לידידנו הנכבד

הרה"ח ר' מרדכי שלמה פיקסלר שליט"א
ולאביו הרה"ח ר' אליעזר שליט"א
לרגל הכנס בנו-נכדו
כמר יוסף אריה נ"י
לעול תורה ומצוות

ומשפע מצוות תפלין יתמשך עליהם ויה"ר שיזכו לרוות ממנו ומכל יוצ"ח רוב נחת מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

שמחת הבר מצוה ביום ראשון
באולמי בווהוש חגי 4 בני ברק

לידידנו הנכבד

הרה"ג ר' יהודה ליב פרוש שליט"א
ר"מ בישיבת סאטמאר ב"ב
ולאביו ידידנו עוז, בר אוריין חריף ובקי במכמני התורה והחסידיות בור סוד שאינו מאבד טיפה - דולה ומשקה מתורת רבוה"ק ממעתיקי השמועה ומזכי הרבים באוצר המנוצר בדברות קודש ועובדין יקירין מרבוה"ק ולמעלה בקודש, עומד לימינו בכל עת

הרה"ח ר' שמואל וואלף שליט"א
ולחמיו הגה"ח ר' משה קורנבליט שליט"א
לרגל שמחת הולדת הנכד-הנין
בן אצל חתנו

הר"ר נתן זעליג חשין הי"ו

יה"ר שיזכו לראות ממנו ומכל יוצ"ח רוב נחת מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, ולהכניסו בבריתו של אעפ"ה ולגדלו לתורה לחופה ולמעשים טובים

לידידנו הנכבדים

משפחת פילמר הי"ו
לרגל שמחת נישואי
החתן המופלג בתו"ש ובמידות טובות
הבה"ח אליהו יצחק הי"ו
בן ידידנו הנכבד הבלתי נשכח, מחשובי קהילתנו
הרה"ח ר' שמואל ז"ל
והברכה אחת לזקנו

הרה"ח המפורא ר' אהרן פילמר שליט"א
יהי רצון שהזיווג יעלה יפה, בורא עולם בקנין השלם זה הבנין, ויזכו להרבות בשמחה כל ימי חייהם מתוך תענוג ונחת אכ"ר

שמחת החתונה ביום רביעי ו' אדר
באולמי היכל מלכות, בני ברק
שמחת האירופה בבית מדרשינו בבני ברק
אצל כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לזכר עולם הרבנית הצדקנית

מדת לאה איטה ע"ה

בת הרה"צ ר' שלמה זצ"ל
מחברתו הטהורה של כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א

נלב"ע ב' אדר ב' תשע"א

הונצחה ע"י נכדה הרה"ג ר' פנחס ענגלענדער שליט"א
חזב"נ של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

נא לעורר רחמי שמים עבור הרב הגאון מרבי"ץ תורה ברבים
רבי משה צבי בן פייגא רבקה זאבערמאן שליט"א
לרפו"ש בתושה"י

❖ שיחת קודש מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א [3-1] ❖
חזרה על תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א משב"ק
שעבר [3-4] ❖
שליט"א [4-3-5] ❖ שיעור בהלכות שבת ע"י הרה"ג
ר' אפרים הכהן וייס שליט"א מו"צ דקהילתנו בלונדון
[4-1-3] ❖ שיעור בספיק' פרי הארץ ע"י הרה"ג ר'
נח גולדברג שליט"א - משב"ק ❖ שיעור עיון בדברות ק' של רבוה"ק ע"י
הרה"ג ר' מרדכי פרוש שליט"א ❖ פנינים יקרים על פרשת השבוע ע"י
הרה"ג ר' ישראל דוד כהן שליט"א ❖ שיעור בספיק' ק' אור החיים ע"י הרה"ג ר'
אלימלך שטער שליט"א [4-3-4] ❖ שיעור בפרשת השבוע ע"י הרה"ג ר' חיים
הירשמן שליט"א ❖ שיעור בהלכה ע"י הרה"ג ר' יהודה אריה אשכנזי שליט"א
מו"צ בעיה"ת בני ברק [4-3-6] ❖ שיעור בפרשת השבוע ע"י הרה"ג ר' שמואל
יעקב כהן שליט"א ❖

מהדורת ביתר לזכות צבי בן מרים ומשפחתו וכיו"ח להצלחה גדולה ברוחניות וגשמיות

© כל הזכויות שמורות למערכת גליון 'אוהל מועד',
ניתן להעתיק אך רק עם רשות מהמו"ל בטל': 052-7160388 ובלי לשנות את הסגנון כלל!!!

לכל את ואלף זמן, דאם רבינס דדקה "שקל הקודש" | לתרומות בכרטיס אשראי 053-3190-613

לתרומות והנצחות טל: 052-7600002 עד יום ד' בלילה מס' פקס: 052-9160969 כתובת מייל: 6438838@gmail.com